

לכא
לכא
לכא
לכא
לכא

מותר כיון דלחפציה מלכותו ומש"ה לא חשיב אלא בחר בחלב מן הנקבדן שאין מלכותו אלא לקיבורו ולהעלימו מן העין ומש"ה אפרו אסור. אמנם דעת הרא"ש מבואר דס"ל דחמץ אפרו אסור ואפ"ה פסק בחכמים דמפרד וזורה לרוח או שורפו משום דס"ל להרא"ש דכל הנקבדן ישרפו וכמבואר בפוסקים ע"ש. והרמב"ם דס"ל בשאר איסורין דנקבדן לא ישרפו מ"מ בחמץ אפרו מותר משום דלחפציה מלכותו ומשום מלכות ביעורו גם בשריפה :

סימן ב

כתב בתשובת גינת ורדים בקונטרס סוף הספר סימן קל"ז ז"ל בענין הכשר פירות לקבל קומאה מוכח בכמה מקומות במס' מכשירין דבעינן דניחא ליה בהכשר מים שבאו עליהן ושמת בהן ומשמע דאם אין לו שמחה אע"ג דאינו מילך דאין לו הפסד וגריעות בהכשר זה דאינו מכשיר לקבל קומאה וקשה דכ"ל לולב הגזול באתרוג של תרומה לא יעול ויהיב טעמא בגמ' מפני שמכשיר את התרומה לקבל קומאה ופירש"י דאמרין במתני' מקבלת אשה מיד כנה לולב ומחזרתו למים בשבת שהיו שורין באתרוג אשה מיד כנה לולב באתרוג הוכשר לקבל קומאה ואין לומר דשמח הוא בנגיעת הידים באתרוג שגאחר רטוב ולח ולא יכמוס דא"ה ה"ל לרש"י לפרש דלמא יגע המים לאתרוג להדיא ולמה ליה לרש"י לפרש דמתכשר משום מים שע"ג האגודה דהוי מיליית רחוק ולי"ע עכ"ל. ולק"מ דבהדיא חנן במסכת מכשירין פ"ד כל משקה שתחלתו לרנון אע"פ שאין סופו לרנון כו' בשביל שתודע הקערה הרי זה כבי יותן ע"ש וכיון דניחא ליה שביע להאגודה המים ואח"כ נגעו אותן המים באתרוג אע"פ שאינו לרנון גבי אתרוג הרי זה מכשיר כיון שתחלתו לרנון וזה פשוט. והנה הרשב"ם כתב פ' המוכר פירות (דף ל"ז) דיון מכשיר בלא מחשבה דבמים הוא דכתיב כי יותן דומיא דכי יתן דניחא ליה ע"ש וקשה בהא דאמרין פ"ק דשבת (דף י"ח) גבי בולר לגת בטעמא דב"ש גזירה שמה יבולרנו בקופות קמחות ופר"ק הניחא למ"ד כלי טמא חושב משקה כו' וא"י נימא דיון מכשיר בלא מחשבה א"כ ניחא דבעלים לא לר"ך ולי"ע :

סימן כא

שאלה. לבאר דיבור תוספות בע"ז פ' השוכר (דף ס"ב) וז"ל ברמיהן מקודשת משמע הא בגוף הערלה אסור קדש ומעמא משום דלית ביה שו"פ וקשה בגופה נמי איכא שו"פ ש"א בדרך הנאתו או באפרן כדתנן כל הנשרפין אפרן מותר. וי"ל כיון דכל זמן שהוא בעין אסור למכור כמו כן אסור לקדש בו האשה דהוי כמו מכירה חשובה ויש בו הנאה כשמוקדש את האשה דגמרינן קיחה קיחה משרה עפרון וזה לא דמי לקיחה דשרה עפרון שראוי לקנות בו חפץ או שאר הנאות עכ"ל. ואינו מובן דנתי דאסור ליהנות לבתחלה כיון דכבר קידשה אמאי אינה מקודשת כיון דלדירה חזי' בשו"פ כיון דאפרן מותר. ועוד אמאי אצטריכו צמידק מסיפא ברמיהן אין אב"ל בגופן לא והא בהדיא תנן דבגופן אינה מקודשת :

תשובה. כבר הרגיש בכל זה בספר משנה למלך פ"ה מאישות וז"ל שם ועיין במ"ש התוס' ר"פ השוכר (דף ס"ב) ד"ה דרמיהן שכל דבריהם מתחלתם עד סופן נעלמו ממנו ולא ידעתי כונתם עכ"ל. ונתתי את לבי לתור ולהבין דברי רבותינו בעלי התוספות ז"ל ונלעני"ד ע"פ דברי הר"ן שם ר"פ השוכר שהביא הירושלמי דר"פ הא"ש מקדש מכרין וקידש דרמיהן מקודשת ר' חני בשם ר' זעירא בשאין דמיהן אחר ר' חנינא וזה אומרם מקדשין בערלה וכתב עלה הר"ן ז"ל דהכונה היא דלפיכך מקודשת לפי שאין דמי' אלו של ערלה וכלא כרס שאלו הם כן אף דמי' הללו היו אסורין למוכר דמי' מינייהו מתהני שמכרין דרמיהן דמה לי הן מה לי דמיהן אלא מש"ה מקודשת שאין ממון זה דמיהן של ערלה וכ"כ שבין סקן אסורין בהנאה אינן שוין ממון ומעות הללו מתנה הן בידו ולפיכך מותרין דדוקא בע"ז היא דחידשה התורה שאע"פ שאין להן דמי' שיהיו חליפין נתפסין בחיבור אבל בשאר א"ה לא ולכך מקודשת. וכ"כ עוד הר"ן רפ"ק דחולין דברים אלו בקיבור. ובמשנה למלך פ"ה מאישות כתב על דברי הר"ן אלו דאפילו מכרין

לכרי אע"ג דרשאי הנכרי ליהנות מהן ופ"כ דמי' חניפי ח"ה רינהו. מ"מ כיון שהתורה אומרת שלא יחליפם ולא ימכרם ואסרה כל הנאות שבו נמלא שדבר זה אין לו דמי' ואם לקח ממון בעדו אינו אלא גזל או מתנה בידו. וכן מתבאר מדברי הר"ן רפ"ק דחולין שם שכוין שלא היה לו רשות להחליפין וא"ה הן דמיהן וחליפיהן אינן אלא כגזל ביד המוכר עכ"ל. וכיון שכן ניחא שפיר הא דמקדש ב"ה א"ה דכבר כתב הסמ"ע במ"מ סי' ק"ך דכסף קנין לר"ך שיהיה על שווי המקח. ואם נותן כסף לקנייה בלאחר לא מהני דבשרה עפרון נמי היה כסף שווי המקח ע"ש. וכן כסף קידושין לר"ך שיהיה שווי חליפי הקידושין וא"כ הכא במאי מיקדשה כיון דאשה זו אינה חליפי הערלה וכ"כ דכיון דא"ה הן לא חשיב אלא חפצי חליפין כלל שאין להם דמים. ואע"ג דאשה יכולה ליהנות בהן שלא כד"ה או בחפצן כיון שהוא אינו רשאי לקדש בהן אשה א"כ אין האשה חליפין ודמיהן ואין בעינן שתהי' האשה חליפי הכסף ושואין והנך א"ה כי היכי דלא תפסי דמים בחליפיהן ה"נ לא תפסי לקידושין בחליפיהן. מדי דהוי הנכרי דמותר נמי ליהנות בהם אלא לפי שאין הישראל המוכר רשאי למוכרן אין הדמים נתפסין בחליפיהן והוי גזל ביד הישראל וכמ"ס במש"ל ה"ג אע"ג דאשה יכולה ליהנות בהן כיון שהוא אינו רשאי לקדש בהן. אין קידושה נתפסין. וזה כונת התוס' שכתבו דכל זמן שהוא בעין אסור למכור כמו כן אסור לקדש בו דהוי כמו מכירה חשובה ור"ל שאין קידושי אשה נתפסין בהם כיון שכן א"ה :

ומה שהאריכו התוס' בלשונם דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון וזה לא דמי לקיחה דש"ע כו'. דתיפוק ליה דכסף קידושה לר"ך שיהיו שווי הקידושין וא"ה אין להן דמי'. נלעני"ד ככוונתם לפמ"ס הרשב"א במידושי פ"ק דקידושין (דף ו') בהא דאמרין שם גבי המקדש בהרומת זמן הוי הערמת רבית. וכתב הוא ז"ל הא דלא הוי רבית קאנא משום דלא שקיל מידי שהאשה אין גופה קנוי לבטל ע"ש. ולפ"ז ה"א אשכח לומר נתי דא"ה אין להן דמי' לקנות חפץ בחליפיהן אבל קידושי אשה שאינו קנין חפץ אלא לאוסרה אלמא שפיר נתפס קנין כזה אפי' ע"י א"ה. לכך כתב התוס' דהוי כמו מכירה חשובה דגמרינן קיחה קיחה מש"ע וזה לא דמי לקיחה דש"ע שראוי לקנות בו חפץ או שדה כלומר כיון דעיקר קידושי כסף מקיחה קיחה גמרי' כי היכי דבשרה לא מהני איסורי הנאה דכיון שהתורה אסרה לקנות על ידיהן אין להם דמים ואין השרה נתפס בשו"ס ה"ג אין אשה נקנית ע"י א"ה. דבע"ז נמי שיהיה הכסף שווי הקידושין וכמ"ס :

עוד נראה לפרש הא דכתבו תוס' דהוי מכירה חשובה משום דקידושי אשה מזה וק"ל מלות אלו ליהנות ניתנו. והוי ס"ד דאע"ג דאין חפץ נקנה ב"ה משום שהתורה אסרה הנאתו ולכך לא נתפס החפץ בדמיהן אבל מזה דלאו ליהנות ניתנה ה"א אפשר לומר שנתפס בדמיהן. לכך כתבו תוס' דהוי מכירה חשובה דגמר קיחה מש"ע וכמו דלא מהני לקנין שדה ה"ג לא מהני לקנין אשה. ודו"ק :

ורפ"ז קידש ב"ה אפי' היתה היא חולה שיש בו סכנה ומותר ליהנות מהן מ"מ כיון שהוא אין לו רשות למכרן אין להן דמים ולא עדיף ממכרן לנכרי דהמעות גזל בידו שאין הדמים נתפסים כיון שאסורין על המוכר ה"ג אין הקידושין נתפסין בהן ואין בעינן שיהיה הכסף שווי האשה וכמ"ס בסמ"ע סי' ק"ך לענין קנין קרקע וכמ"ס. ובמשנה למלך פ"ה מאישות כ' וז"ל נסתפקי ב"ה אשה שהיתה חולה שיש"ם דשרי לה א"ה כו' מי אמרינן טעמא דהמקדש ב"ה א"ה הוא משום דמה שנתן לה אינו מועיל לה כלום שהרי אינה יכולה ליהנות מהן כלום. ולפ"ז א"ס יכולה ליהנות הוי מקודשת א"ד טעמא דא"ה משום דלמקדש אינו שוה כלום כו' ועוד היה אפשר לומר דטעמא דאינה מקודשת לפי שאסור לו ליהנות מא"ה ולפ"ז אפי' היתה חולה אינה מקודשת עכ"ל. והנה לפי טעם האחרון שכתב במש"ל משום דאסור ליהנות מא"ה לא היה לנו לומר אינה מקודשת דכיון דעבר ונהנה אין הקידושין נפקעין. ועיין בגדרים (דף מ"ז) דבע"ז לה בחליפין ואמרין ת"ש המקדש בערל' כו' מכרין וקידש דרמיהן מקודשת ודמי לה ה"ג דלכתחלה לא. וכתבו תוס' שם דכונתו שרלה להוכיח דשרי לאתהנוי מחליפין דאי אסור ליהנות היה לנו לומר דאסור לו לשהות עמה בלחוד קידושין ודמי לה דלמא לכתחלה לא. ואע"ג דע"י הקידושין הוא נהנה ממנה לכתחלה. דוקא בקידושין הוא שלא תקנו חכמים להפקיע הקידושין כיון שהיא אשתו הוא חייב ליהנות ממנה אבל שאר הנאות א"ס לקח